

Пламен Павлов
Първите
ДАМИ
на Средновековна България

София
2020

СЪДЪРЖАНИЕ

СИЛАТА НА „СЛАБИЯ ПОЛ“ (Вместо преговор)	15
--	----

I. „ОТ БОГА ВЛАДЕТЕЛКИТЕ НА БЪЛГАРИТЕ...“	23
--	----

1. ПЪРВО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО (680 – 1018)	25
---	----

АНАСТАСИЯ (началото на VIII в.)	26
---------------------------------------	----

МАРИЯ (втората половина на IX в.)	27
---	----

СЪПРУГАТА НА КНЯЗ ВЛАДИМИР РАСАТЕ (889 – 893)	28
--	----

ПЪРВАТА СЪПРУГА НА ЦАР СИМЕОН ВЕЛИКИ (893 – началото на X в.)	29
---	----

ВТОРАТА СЪПРУГА НА ЦАР СИМЕОН ВЕЛИКИ (началото на X в. – 927)	30
---	----

МАРИЯ-ИРИНА ЛАКАПИНА (927 – около 963)	31
---	----

СЪПРУГАТА НА ЦАР БОРИС II (969 – 971)	35
---	----

АГАТА (997 – 1014)	36
ИРИНА (1014 – 1015)	38
МАРИЯ (1015 – 1018)	39

**2. ВТОРО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО
(1186 – 1396/1422)** 42

МАРИЯ (1186 – около 1190)	43
---------------------------------	----

ЕЛЕНА (около 1190 – 1196)	45
---------------------------------	----

АННА КУМАНКАТА (след 1197 – около 1217)	47
--	----

ЕЛИЗАБЕТ/ЕЛИСАВЕТА ДЪО КУРТЕНЕ (1217 – 1218)	52
---	----

АННА-МАРИЯ АРПАД (1221 – 1237)	56
--------------------------------------	----

ИРИНА КОМНИНА (1237 – 1256)	63
-----------------------------------	----

ЕЛИСАВЕТА РЮРИКОВИЧ АРПАД (1255 – 1256)	67
--	----

МАРИЯ АСЕНИНА КОМНИНА (1256 – 1257)	71
---	----

ИРИНА ЛАСКАРИНА АСЕНИНА (1257 – 1269)	72
--	----

МАРИЯ КАНТАКУЗИНА ПАЛЕОЛОГИНА (1269 – 1279)	74
--	----

ИРИНА ПАЛЕОЛОГИНА (1279 – 1280)	78
КИРА-МАРИЯ АСЕНИНА (1280 – 1283)	81
МАРИЯ АСЕНИНА (1283 – 1292)	82
„СМИЛЦЕНА“ ПАЛЕОЛОГИНА (1292 – 1300)	85
ЕФРОСИНА (1300 – преди 1308)	89
ТЕОДОРА ПАЛЕОЛОГИНА (1308 – 1321, 1324 – 1330)	92
АННА-НЕДА НЕМАНИЧ (1323/1324 – 1330/1331)	95
ТЕОДОРА БАСАРАБ (1331 – 1347)	106
„САРА“ – ТЕОДОРА (1348 – 1371)	110
МАРИЯ (1371 – преди 1386)	114
КИРА-МАРИЯ (ДРАГАНА) (1386 – 1395)	116
АННА БАСАРАБ (неизвестна година – 1396/1397)	118

II. ПРИНЦЕСИ, СЪПРУГИ НА МЕСТНИ ВЛАДЕТЕЛИ И ДРУГИ ЗНАТНИ БЪЛГАРКИ

123

1. ЖЕНИ ОТ СЕМЕЙСТВАТА НА БЪЛГАРСКИТЕ КАНОВЕ И

ЦАРЕ. СЪПРУГИ И РОДСТВЕНИЦИ НА МЕСТНИ ВЛАДЕТЕЛИ	125
СЕСТРА НА КАН КРУМ	125
ПЕРСИКА, ДЪЩЕРЯ НА КАН ПРЕСИАН I	126
ПРАКСИ/ЕВПРАКСИЯ, ДЪЩЕРЯ НА КНЯЗ БОРИС – МИХАИЛ	126
АННА, ДЪЩЕРЯ НА КНЯЗ БОРИС – МИХАИЛ	127
ДЪЩЕРЯ НА ЦАР СИМЕОН ВЕЛИКИ	128
РИПСИМИЯ, СЪПРУГАТА НА КОМИТ НИКОЛА	129
МИРОСЛАВА, ДЪЩЕРЯ НА ЦАР САМУИЛ	131
ДВЕ ДЪЩЕРИ НА ЦАР САМУИЛ	132
ПЛЕМЕННИЦА НА ЦАР САМУИЛ	133
МАРГАРИТА, ПЪРВАТА СЪПРУГА НА ГАВРИЛ РАДОМИР	134
СЕСТРА НА ЦАР ИВАН ВЛАДИСЛАВ	135
ДВЕ ДЪЩЕРИ НА ЦАР ГАВРИЛ РАДОМИР	135
ПЕТ ДЪЩЕРИ НА ЦАР ИВАН ВЛАДИСЛАВ	136

ДЪЩЕРЯ НА АЛУСИАН	136
МАРИЯ, ВНУЧКА НА ЦАР ИВАН ВЛАДИСЛАВ	137
СЕСТРИТЕ НА ЦАРЕТЕ ПЕТЪР, АСЕН И КАЛОЯН	138
СЕСТРА НА ЦАРИЦА ЕЛЕНА	138
ТЕОДОРА АНГЕЛИНА КОМНИНА, СЪПРУГА НА ИВАНКО И ВТОРА СЪПРУГА НА ДОБРОМИР ХРИЗ	139
ПЪРВАТА СЪПРУГА НА ДОБРОМИР ХРИЗ	142
ПЪРВАТА СЪПРУГА НА ДЕСПОТ АЛЕКСИЙ СЛАВ	143
ВТОРАТА СЪПРУГА НА ДЕСПОТ АЛЕКСИЙ СЛАВ	145
ДЪЩЕРЯ НА ЦАР БОРИЛ	146
ТРЕТАТА ИЗВЪНБРАЧНА ДЪЩЕРЯ НА ЦАР ИВАН АСЕН II	147
ТАМАРА, ДЪЩЕРЯ НА ЦАР ИВАН АСЕН II	149
АННА-ТЕОДОРА, ДЪЩЕРЯ НА ЦАР ИВАН АСЕН II	149
ДЕСИСЛАВА, СЪПРУГАТА НА СЕВАСТОКРАТОР КАЛОЯН	150

ТЕОДОРА, СЕСТРА НА ЦАР ИВАН АЛЕКСАНДЪР	151
СЪПРУГАТА НА МОМЧИЛ	152
МАРИЯ-ИРИНА ПАЛЕОЛОГИНА, СЪПРУГА НА ЦАР МИХАИЛ АСЕН, СНАХА НА ЦАР ИВАН АЛЕКСАНДЪР	153
ВЛАШКА ПРИНЦЕСА, СЪПРУГА НА ЦАР ИВАН АСЕН, СНАХА НА ЦАР ИВАН АЛЕКСАНДЪР	154
ДЕСИСЛАВА И ВАСИЛИСА, ДЪЩЕРИ НА ЦАР ИВАН АЛЕКСАНДЪР	155
КЕРАЦА, ДЪЩЕРЯ НА ЦАР ИВАН ШИШМАН	156
2. ВЛАДЕТЕЛКИ НА ВИДИН И ПОМОРАВИЕТО	157
ПЪРВАТА СЪПРУГА НА ВИДИНСКИЯ ВЛАДЕТЕЛ ШИШМАН	157
ВТОРАТА СЪПРУГА НА ШИШМАН	158
СЪПРУГАТА НА ВИДИНСКИЯ ВЛАДЕТЕЛ БЕЛАУР	159
ЕФИМИЯ, СЪПРУГА НА АРСЕНИЙ, ВЛАДЕТЕЛ НА НИШ И ПИРОТ В ПОМОРАВИЕТО	160

СЪПРУГАТА НА КОНСТАНТИН,
ВЛАДЕТЕЛЯ НА НИШ И ПИРОТ
В ПОМОРАВИЕТО 161

АРЕТА, ДЪЩЕРЯ НА КОНСТАНТИН 162

СЪПРУГАТА НА ВИДИНСКИЯ
ДЕСПОТ МИХАИЛ 162

ГОСПОДАРКА НА ЗЕМИ ПО ТИМОК,
РОДСТВЕНИЦА НА ВИДИНСКИЯ
ДЕСПОТ МИХАИЛ 164

ДЪЩЕРЯ НА ЦАР ИВАН СРАЦИМИР 165

**3. ГОСПОДАРКИ НА БЪЛГАРИТЕ
В МАКЕДОНИЯ ПРЕЗ XIV ВЕК 166**

ДЕНИЦА, ВЛАДЕТЕЛКА
НА ЗЕМИ КРАЙ СКОПИЕ 167

МАРИНА, ДЪЩЕРЯ НА ЦАР СМИЛЕЦ
И СЪПРУГА НА ДЕСПОТ АЛДИМИР 167

АННА, СЪПРУГА
НА ИВАН ДРАГУШИН 170

АННА-МАРИЯ, СЪПРУГА
НА ДЕСПОТ ЙОАН ОЛИВЕР 170

ЕЛЕНА, СЪПРУГА
НА КРАЛ ВЪЛКАШИН 171

ЕЛЕНА, СЕСТРА НА КРАЛ ВЪЛКАШИН	172
ЕЛЕНА, СЪПРУГА НА КРАЛ МАРКО	173
ВЛАДИСЛАВА, ПЪРВА СЪПРУГА НА ВОЕВОДАТА ДЕЯН	174
ЕВДОКИЯ, ВТОРА СЪПРУГА НА ДЕСПОТ ДЕЯН	175
ДОЯ, ГОСПОДАРКА НА ЗЕМИТЕ ОКОЛО ЗЕМЕН	176
ПЪРВА СЪПРУГА НА КОНСТАНТИН ДРАГАШ	176
ЕВДОКИЯ МЕГАЛИ – КОМНИНА, ВТОРА СЪПРУГА НА КОНСТАНТИН ДРАГАШ	177
ГОСПОДАРКИТЕ НА ВАЛОНСКОТО КНЯЖЕСТВО АННА ПАЛЕОЛОГИНА, КОМИТА КОМНИНА И РУЖЕНА	178
4. ВЛАДЕТЕЛКИ НА ДОБРУДЖА И ЧЕРНОМОРИЕТО	181
СЕВИНА, БАБА НА ЦАР ИВАН АЛЕКСАНДЪР	181
КЕРАЦА – ПЕТРИЦА, СЪПРУГА НА ДЕСПОТ СРАЦИМИР И МАЙКА НА ЦАР ИВАН АЛЕКСАНДЪР	182
СЪПРУГАТА НА ДЕСПОТ ДОБРОТИЦА	185

ДЪЩЕРЯ НА ДЕСПОТ ДОБРОТИЦА 186

ЗНАТНА „ДАМА“ ОТ РОДА ТЕРТЕР 187

III. ВЛАДЕТЕЛКИ НА ДРУГИ СТРАНИ И НАРОДИ 189

ДВЕ БЪЛГАРКИ, ГОДЕНИЦИ
НА ВИЗАНТИЙСКИТЕ ИМПЕРАТОРИ
ВАСИЛИЙ II И КОНСТАНТИН VIII
(969 – около 971) 191

„БОЛГАРИНЯ“, СЪПРУГА НА КИЕВСКИЯ КНЯЗ
ВЛАДИМИР I (края на IX – началото на X в.) 194

ТЕОДОРА-КОСАРА,
КНЯГИНЯ НА ДУКЛЯ
(около 1010 – 1016) 196

ЕКАТЕРИНА, ВИЗАНТИЙСКА
ИМПЕРАТРИЦА (1057 – 1059) 200

МАРИЯ, ЛАТИНСКА
ИМПЕРАТРИЦА (1213 – 1216) 204

ВЕНЦИСЛАВА – ВИОЛА, ПОЛСКА
КНЯГИНЯ (около 1218 – 1251) 206

МАРИЯ АСЕНИНА, СОЛУНСКА
ИМПЕРАТРИЦА (1230 – 1237) 207

БЕЛОСЛАВА АСЕНИНА, СРЪБСКА
КРАЛИЦА (1234 – 1243) 209

ЕЛЕНА АСЕНИНА, НИКЕЙСКА ИМПЕРАТРИЦА (1254 – 1259)	215
АННА ТЕРТЕР, СРЪБСКА КРАЛИЦА (1284 – слег 1292)	217
ДЪЩЕРЯ НА ЦАР ГЕОРГИ I ТЕРТЕР, СЪПРУГА НА ТАТАРСКИЯ ХАН ЧАКА	219
ТЕОДОРА СМИЛЕЦ, СРЪБСКА КРАЛИЦА (1322)	222
БЪЛГАРКА, ВЛАДЕТЕЛКА НА БОСНА	223
ЕЛЕНА, СРЪБСКА ЦАРИЦА (1332 – 1355)	224
КЕРА-ТАМАРА, СЪПРУГА НА СУЛТАН МУРАД	228
КЕРАЦА-МАРИЯ, ВИЗАНТИЙСКА ИМПЕРАТРИЦА (1376 – 1379)	232
ДОРОТЕЯ, ВЛАДЕТЕЛКА НА БОСНА (началото на 70-те години на XIV в.)	235
ЕЛЕНА ДРАГАШ, ВИЗАНТИЙСКА ИМПЕРАТРИЦА (1392 – 1450)	236
ТАЙНИТЕ НА „СИНЯТА КРЪВ“ (Вместо заключение)	239
БИБЛИОГРАФИЯ	243

